

JAN WOLKERS
TURKS
fruit
EEN BEELDROMAN DOOR
DICK MATENA

MEULENHOF

Deze uitgave is mede tot stand gekomen dankzij subsidies van het Amsterdamse Fonds voor de Kunst, het Nederlands Letterenfonds en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie, Rotterdam

ISBN 978-90-290-9147-3
NUR 301

Vormgeving: DPS Design & Prepress Studio, Amsterdam
Foto pagina 8: © Diederik van Vleuten

Tekst © 1969 Jan Wolkers, Pomona, Texel
Voorwoord © 2016 Karina Wolkers
Illustraties en inleiding © 2016 Dick Matena en Meulenhoff Boekerij bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VOORWOORD

Dick Matena en ik zijn van dezelfde generatie en net als hij ken ik de Tom Poes-verhalen van Marten Toonder sinds mijn vroege jeugd. Mijn ouders hadden drie op krantenpapier gedrukte, langwerpige uitgaafjes van vlak na de oorlog. Het eerste boek dat ik gelezen heb, toen ik nauwelijks de spelfase voorbij was, was *Tom Poes en het geheim van het noorderlicht*. En daarna de andere deeltjes, *Tom Poes in het land van de blikken mannen* en *Tom Poes en de Chinese waaier*. De liefde voor het werk van Toonder is altijd gebleven en ik ben het altijd blijven lezen.

Een van de mooiste verhalen vind ik *De grauwe razer*. De grauwe razer is een ontroerend getekend, met haren bedekt wezentje dat door een sprekende kraai is opgevoed die hem alleen maar scheldwoorden heeft geleerd zoals ‘krottenkoker’, ‘puingruwel’ en ‘doorgesijpelde miezel’, en dat alles in zijn omgeving aan barrels slaat. De slimme Tom Poes begrijpt dat de agressie van het monstertje voortkomt uit zijn taalgebruik en leert de kraai beschaafde woorden zoals ‘lekkere thee’, ‘zoete razer’ en ‘lekker thuis! Oost west – thuis best’. Het beestje neemt die termen over van zijn leermeester en wordt dan wel niet een nuttig lid van de maatschappij maar is in ieder geval niet langer een ongeleid projectiel.

Dit is een verhaal over wat taal vermag en is, zoals ik tot mijn grote verrassing ontdekte, getekend door Dick Matena. Het vat samen wat ik het meest bewonder in de kunst van Dick Matena: zijn gevoel voor taal en zijn vermogen om feilloos woord in beeld om te zetten. Zijn verbeeldingen van literaire meesterwerken zoals *De Avonden*, *Kort Amerikaans*, *A Christmas Carol* en *Het dwaallicht* zijn daar de glorieuze bewijzen van.

En dan nu *Turks fruit*.

Mensen vragen me altijd: ‘Wat zou Jan ervan gevonden hebben?’ Jan was geen striplezer. Voor hem was er maar één graphic novel en dat was de Bijbel, de illustraties had hij er zelf al bij verzonnen. Maar over deze verbeelding van *Turks fruit* zou hij heel enthousiast geweest zijn. Over het formaat, oblong, zoals de vroege Tom Poes is uitgegeven, zodat tekst en beeld in evenwicht zijn. Over de momenten in de tekst die Dick Matena gekozen heeft om te illustreren waaruit de humor blijkt die ook overvloedig aanwezig is in *Turks fruit*. Over de wijze waarop hij de illustraties heeft ingedeeld en uitgevoerd, sommige pagina’s zijn ware kunstwerken. En Jan zou Dick zeker complimenteren met zijn kennis van het menselijk lichaam, van vrouwen en van mannen, tot in de kleinste details. Een grootse prestatie.

Karina Wolkers

INHOUD

<i>Inleiding</i>	9
Een scheerpan vol lof	17
De vleugels van Hermes	24
Een bontjas in het bleu	32
Someday Sweetheart	44
De wraakappel	54
Requiem voor een dooie mus	62
De verrassingsautomaat	68
Marxistische tuinkabouters	80
Peel me a grape	90
Een muis met een trauma	99
Miss Wespentaille	111
De anatomische stand	118
De heksencentrale	126
Caesar en Brigitte Bardot	138
Veiligheidslucifers	144
De vervloekingsspijkers	151
Nice dolls & Judaspoppen	161
Fuck me I'm desperate	173
Rosa Turbinata	180

jan wolkers
het
vroege
werk

DEEL 1 DE REIZIGE DIJ
NU IN DE BOEKHANDEL

JAN WOLKERS · DICK HATENA

KORT AMERIKAANS

DEEL 1 DE REIZIGE DIJ
NU IN DE BOEKHANDEL

Stack of books on the table.

INLEIDING

Jan Wolkers heb ik bijna mijn hele leven gekend, eerst alleen bij naam, toen ik zo rond mijn vijftiende kranten begon door te bladeren, als beeldhouwer en schilder, eind jaren 1950, en tenslotte, begin jaren 1960 als schrijver, een carrière die begin 1970 culmineerde in het waanzinnige artistieke en financiële succes van *Turks fruit*.

Turks fruit heeft vooral de reputatie baanbrekend te zijn geweest op erotisch gebied, en ook in mijn herinnering waren vooral de sex-scènes blijven hangen.

Toen ik, na *Kort Amerikaans*, ook een bewerking mocht maken van *Turks fruit*, was het eerste wat ik deed, het boek aandachtig herlezen. En ja, hoor, daar was het weer, de onverbloemde sex, niet meer zó schokkend als toen, maar qua taalgebruik, ook nu nog, plat, brutaal, hard en recht op de man, en vrouw af.

Maar de hoeveelheid sex, of liever, de geringe hoeveelheid sex, verbaasde me. Van de 172 pagina's die mijn exemplaar van *Turks fruit* telde, waren daar als je alle sexueel getinte alinea's aan elkaar plakte, misschien vijf pagina's mee te vullen. De aanzienlijke rest ging over iets anders: een stukgelopen liefde en de daaruit voortvloeiende haat van de – naamloze – hoofdfiguur jegens, zeg maar gerust, de wereld en omstreken, gehoord uit zijn mond en gezien door zijn ogen wordt alles grotesk, overtrokken, karikaturaal bijna, maar wél heel herkenbaar, ook en vooral de vulgaire taal als het over sex gaat.

Toen ik met *Kort Amerikaans* bezig was, vroeg ik eens aan Wolkers wat er van de sex, die Erik van Poelgeest daarin bedrijft echt gebeurd was, want ik vond wat die op jonge leeftijd bedácht niet zo verbazingwekkend, maar wél dat hij een en ander zonder blikken of blozen in praktijk bracht, waarop Jan mij ironisch aankeek en op zijn bekende, lichtlijzige toon, zei: 'Met één vinger kwam ik nét die broekjes binnen, hè, meer niet, hoor', iets wat ik al wel vermoedde, al denk ik dat hij ook hier overdreef, en dat de waarheid zoals gewoonlijk wel ergens in het midden gelegen zal hebben, en zo moet u *Turks fruit* ook maar lezen, alles door midden delen, bedoel ik.

En, laten we wel zijn, dan nóg mag de sex er wezen.

Dick Matena

Voor Olga Stabulas

RASTAPOPOULOS: *Ik, naar? Ik ben de grootste naarling van de hele wereld! Het is erg, maar toch écht waar!*

CARREIDAS: *O, nee, ik ben de grootste naarling van de wereld... En ik ben trouwens veel rijker!*

RASTAPOPOULOS: *Misschien, maar ik heb mijn drie broers en mijn twee zusters geruïneerd en mijn ouders uitgezogen... Nou, wat zegt u daarvan?*

CARREIDAS: *Dat is nog niks! Ik ben zo slecht geweest tegen mijn oudtante, dat ze gestorven is van verdriet!*

RASTAPOPOULOS: *Nu heb ik er genoeg van! Vooruit, geef toe, dat ik slechter ben dan u!*

CARREIDAS: *Nooit! Hoort u dat? Ik sterf nog liever!*

DE AVONTUREN VAN KUIFJE

VLUCHT 714

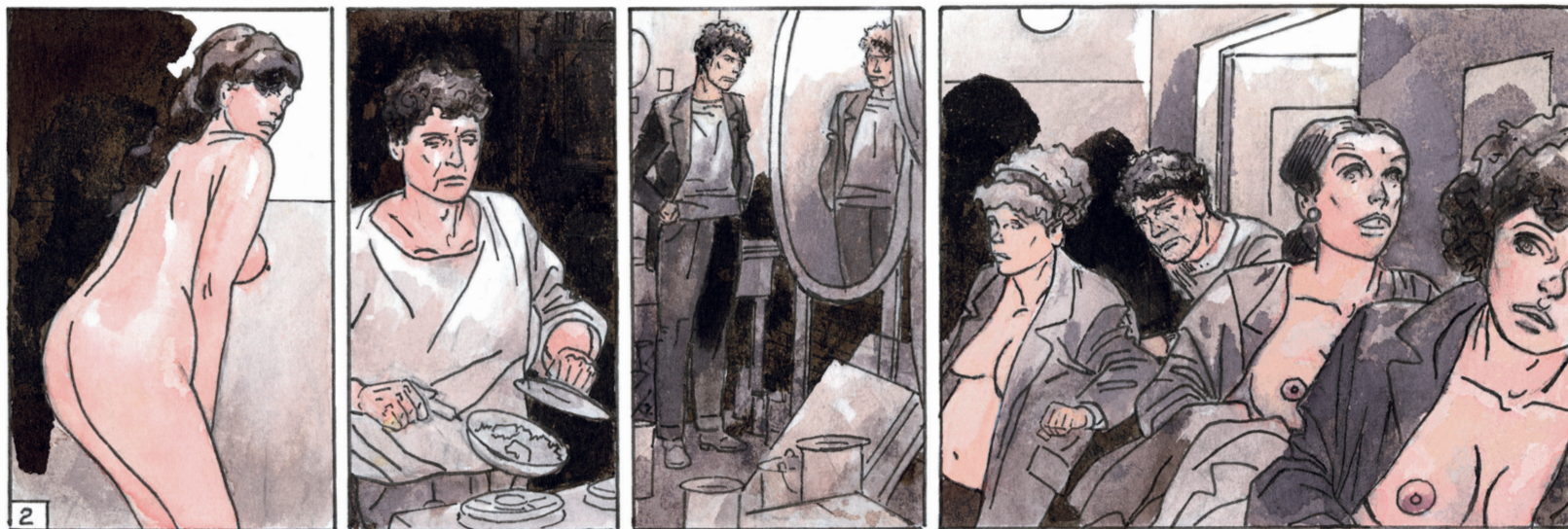
Jan Wolkers

Erelid Pop-Music

Ik was aardig in de rotzooi terechtgekomen nadat ze bij me weggegaan was. Ik werkte niet meer, ik at niet meer. Ik lag de hele dag tussen mijn vuile lakens en plakte foto's en naaktfoto's van haar vlak bij mijn gezicht zodat ik op den duur haar dik onder de rimmel zittende oogharen dacht te zien bewegen als ik me aftrok. En haar lippen vol te zien worden en vochtig naar buiten gekruld, en de geluiden te horen als ze klaarkwam, heftig als in het begin, toen ze nog niet geleerd had het genot voor zichzelf en mij te houden maar het wel de hele wereld in wilde schreeuwen, waardoor een buurvrouw aan haar vroeg: 'Wat doet hij toch met je?' En een

buurman tegen mij zei: 'Het lijkt wel of jullie een nest jonge honden in huis hebben.' Ik las haar brieven na en schreef er zinnen uit op de muur: *Nadat ik je verlaten had, moest ik een apotheek inrennen om bloedstelpende watten, die nodig waren om mijn hart in goede conditie te houden. En: Gisteravond kon je hier in de stad het hooi ruiken. Ik verlang zo naar je. Terwijl ik je schrijf maakt mijn kut zuigende bewegingen als het mondje van een baby.* Ik pijnigde mijn hersens af met er steeds weer aan te denken wat er misgegaan was, waarom ze van me weggegaan was voor zo'n klootzak, zo'n handelsreiziger, zo'n uit zijn krachten gegroeide lul met een doorgebogen rug. Ik kreeg pijn in mijn hoofdhuid van het denken en wroeten.

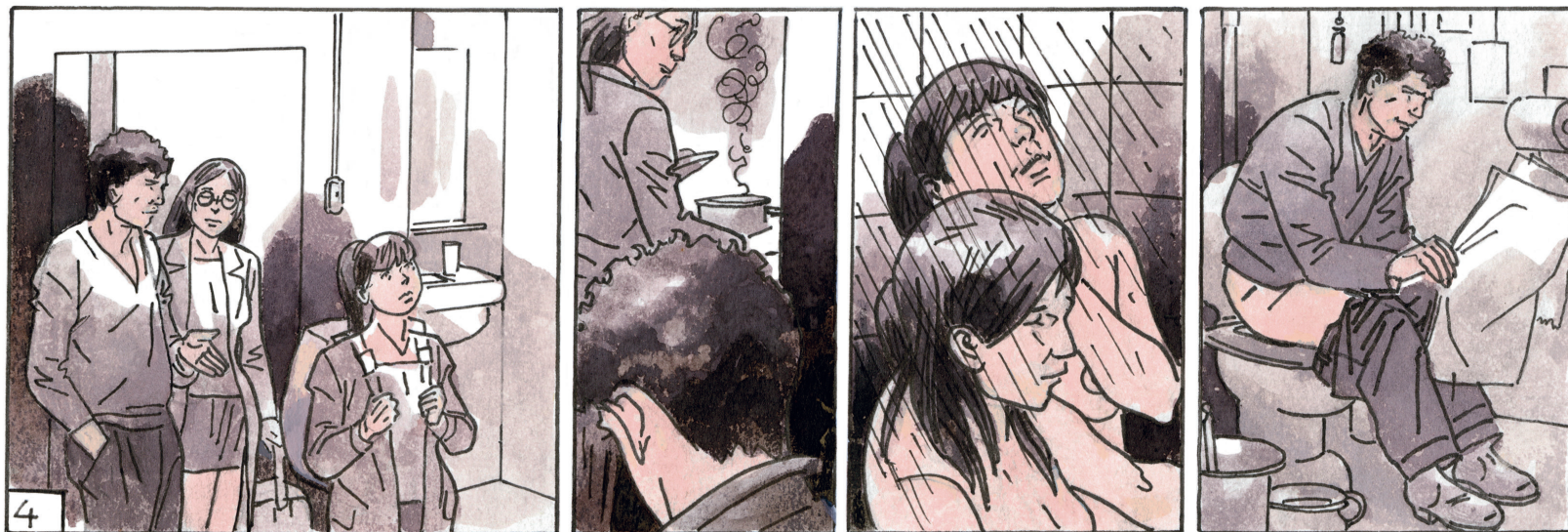
Ik kwam er niet uit, ik kon het niet begrijpen. Hoe had ze zich zo kunnen laten vergiftigen. Door dat smerige secreet van een moeder van haar. En dan trok ik me maar weer af bij die foto van haar, naakt, op haar rug gezien. Ze richt zich even op zodat haar billen zwaar naar beneden hangen. En ik riep, schijt, godverdomme, schijt voor me, dan lik ik de stront van je reet. Maar na veertien dagen was het genoeg, toen kwam ik uit bed. Mager en vervuild. In de keuken vond ik op het gasstel in een braadpannetje het laatste wat ze in huis gedaan had. Twee gehaktballen. Ze lagen in een donsbed van schimmel en toen ik ze door de plee spoelde kon ik wel lachen en janken tegelijk omdat ik moest denken aan de gehaktbal die ze opgestuurd had naar de Rijkskeuringsdienst voor Waren toen ze als meisje op een internaat zat. Ik nam een douche

en wreef mijn lichaam rauw met het skelet van de zeekomkommer waar haar rooie haren als nylandraad omheen gewonden zaten. En ik deed mijn beste kleren aan en keek aandachtig naar mezelf in de spiegel. Ik vond dat ik met mijn magere gezicht en wilde krullen, mijn strakke zwarte broek en zwart leren jasje er onsterfelijk mooi uitzag. En ik fluisterde tegen mezelf in alle ernst, want ik kon er niet om lachen: 'Een geluk bij een ongeluk.' Ik reageerde net als dat joodse mannetje uit die mop die door zijn vriend betrappt wordt als hij op de dag van de begrafenis van zijn vrouw uit het bordeel komt en zegt: 'Weet ik wat ik doe in mijn smart.' Ik naaide de ene meid na de andere. Ik sleepte ze naar mijn hol en rukte ze de kleren van het lijf en ramde me een ongeluk. Dan werkte ik ze de deur uit na een haastig glas drank. Soms drie op een dag.

Grote tieten, hangend als zakken brij met spenen om aan te zuigen. Kleine verschrompelde tietjes, te zielig om te strelen. Dan maar het truitje aanhouden. Bossen schaamhaar, ruw als zeegras, zacht als bont. Droge kutten met wratten van binnen. Naar aan je vingers maar lekker voor je lul. Kutten die je niet te zien kreeg omdat er een handje voor werd gehouden. Kut ten zacht en vochtig als een vlabroodje. Struise meiden met heupen als kazen en een Rotterdams accent en vol agressiviteit die je pik vasthielden alsof het het handvat van een drillboor was. Die meteen na het naaien de afwas wilden gaan doen en de vloer dweilen en de plee schoon schrobben. Meisjes die met een nat neusje in je borsthaar uithuilden omdat ze door hun vader verkracht waren toen ze vijftien waren. De Indonesische die het op de maagdentoer wilde doen en halfdaas riep met die ronde intonatie: 'Wat doe jij met mij?'

'Ik doe je dijen uit elkaar en ik steek mijn pik in je en ik ga je neuken tot ik die zoete adem van je niet meer ruik. Kom maar op met je kleverige lippen. Laat je tong maar naar buiten hangen dan vreet ik hem op.' De stinkende hoofdpijn waarmee ik wakker werd als er weer een maandverband onder het hoofdeinde van mijn matras was gestopt. Het bloed zwartbruin als appelstroop. De platjes die ze je aanbrachten als grijze huidschilfers met de groeten van veel vrienden uit verre landen. En ik schreef al die kortstondige ontmoetingen in een dagboek. Vaak met een haarlok erbij geplakt en soms met schaamhaar als ik ze zo gek had kunnen krijgen. En hoe ik ze verleid had en soms zij mij. En wat ze gezegd hadden, en wat ik gezegd had. Want er is niets zo aantrekkelijk voor een vrouw als een man die lijdt aan een verloren liefde.

Maar na een paar maanden kotste ik ervan. Ik kwam weer wat tot rust en verhuurde mijn voorkamer aan twee Amerikaanse meisjesstudenten die ik met geen vinger aanraakte. Ze studeerden kunstgeschiedenis en hadden tussen een reproductie van Het Lam Gods van Memlinc en het onvermijdelijke zelfportret van die gek uit Arles met een verband om z'n kop, spreuken aan de wand geprikt. THERE'S NOTHING SADDER THAN ASSOCIATIONS HELD TOGETHER BY NOTHING BUT THE GLUE OF POSTAGE STAMPS. En: ONE WHO PUTS SALT IN THE SUGAR BOWL IS A MISANTHROPE. Iedere vrijdag brachten ze een slijmerige krant vol miezige scholletjes van de markt mee terwijl ze toch niet rooms waren. Om te zouten legden ze ze gewoon in het gootsteentje dat glibberig was van het rochelen en pissen dat ik erin deed en dat stonk naar rotte sla. Ze waren te stom om te begrijpen dat ze dat op een bord moesten doen. Daarom zei ik er niets van toen

ze op een keer mijn scheerpan vol lof op het gas hadden staan en ik de rand aangekoekte zeep met zwarte haartjes langzaam in de kokende groente zag wegsmelten. Het hielp toch niet. In Amerika smaakte trouwens alles naar zeep zoals ze zeiden. Daarom gingen ze zeker vier keer per dag onder de douche, die vlak boven de wc was zodat ik ze hoorde plassen en giechelen als ik uitgebreid op de plee de krant zat te lezen. En door dat langdurige zitten op de afvoer kwam het water door de barsten naar beneden. Eerst werden de muren alleen maar vochtig, maar na een paar maanden telde ik zeven verschillende soorten schimmel. En daarna kwamen er kalkachtige uitstulpsels uit de muur en het plafond groeien, zodat het was of hun sche-deflora zich door de vloer heen uitzaaide als een groezelig koraal. Ook daar zei ik niets van, want per slot van rekening gebruikte ik zelf ook de douche.